חתונה מאכן מיט שכל

דברים כדרבונות לתועלת הציבור שהשמיע

כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א

במסיבת שבע ברכות מיוחדת לנגידים ונדיבי עם פרנסי הציבור

באולם אטריום פלאזא - יום ה' פרשת בלק תשע"ח לפ"ק

אני מסתכל בראשיתן - תקנות אפילו פאר עשירים

(אחר דברי תורה בפרשת השבוע

בשילוב שמחת חתן וכלה).

כ'האב געוואלט דא רעדן צום ציבור איבער דעם ענין וואס מ'האט דא מאריך געווען די פריערדיגע רעדנערס.

רש"י זאגט (בפרשתן, עה"כ כי מראש צורים אראנו), 'אני מסתכל בראשיתן ובתחילת שרשיהם', און איך זעה זיי 'מיוסדים וחזקים כצורים וכגבעות הללו על ידי אבות ואמהות'.

מ'האט דא גערעדט פון תקנת חתונה. קהלתינו הקדושה שוין יארן צוריק איינגעפירט גוטע תקנות, תקנות חשובות, וויאזוי מ'זאל זיך פירן פון ווען דער אייבערשטער העלפט מ'שליסט א שידוך, ביז נאך די שבע ברכות. אלעס איז געמאכט געווארן, כדי מ'זאל איינשפארן פאר אידישע קינדער געלט, נישט אויסגעבן קיין איבעריגע הוצאות. 'אני מסתכל בראשיתן', פון די תחילת ברית האירוסין, פון ווען מ'טוט א שידוך, ביז נאך די חתונה, און אריינגערעכנט די חתונה נאכט, תקנות שוין לכל נפש, ס'איז גוט סיי פאר עשירים, און סיי פאר ארימעלייט, תקנות גדולות אפילו פאר עשירים.

מוזיק און נגינה כדרכי הגוים

מ'דארף דערמאנען דעם זכר פון טאטן ז"ל, וואס ער האט אסאך געטוהן אין דעם ענין פון שפארן, ער האט געמאכט די מסיבות תנאים'ס ביי זיך אין שטוב, זיך מטריח געווען. מיט יארן צוריק האט ער איינגעפירט די 'וואן מען בענד', ס'איז שוין פון דעמאלטס א גוטע דרייסיג יאר. ער האט געמאכט דעמאלטס אן איבערקערעניש, און איינגעשפארט אסאך געלט, אראפ-געברענגט די 'סטאנדארט' פון די מוזיק. בימיו ווען ער האט איינגעפירט די 'וואן מען בענד', איז יעדער געווען צופרידן, אלע חתונות זענען געווען פריילעך, אלע חתנים און אלע כלות זענען געווען גליקלעך, מ'האט משמח געווען חתן וכלה, דער עולם האט זיך משמח געווען, די מחותנים האבן זיך משמח געווען, דער ציבור האט זיך משמח געווען, ס'איז געווען גוט, ס'האט נישט געהאקט אזוי אין די אויער, אלעס איז געווען אויף שענסטן און אויפן בעסטן.

דער שטן קען דאך נישט צוקוקן אז א גוטע זאך זאל אנהאלטן, האט ער לעצטענס דורכגעבראכן פירצות, אזוי גייט דאס, יעדע זאך האט זיך 'אגענט', די מוזיקאנטן האבן זיך אויך 'אגענטן' אין די ישיבות. ער דינגט איינעם און ער געט אים געלט, אזוי ווי יעדער סוחר, אין אלע ישיבות איז דא בחורים וואס זיי זענען די אגענטן פאר די מוזיקאנטן, ער גייט צו צום חתן, און ער זאגט אים 'נעם דעם', א 'וואן מען בענד' איז אזוי פארשלאפן, נעם נאך א מין כלי, נאך איינס, נאך צוויי, נאך דריי. דער האט, יענער האט, איך ווייס זיכער אז 'יענער' האט שוין אויך גענומען, אזוי רייצט ער אויף דעם חתן, דער חתן גייט אהיים און הייבט אן וויינען פארן טאטן, 'יעדער האט, פארוואס קען איך נישט האבן?', און אזוי הייבט ער אן צו וויינען, דער טאטע זאגט, ער האט דאך נאר איין מאל חתונה... און אזוי גייט דאס, נאך א זאך און נאך א זאך, מ'האט אויפגעשרויפט דעם סטאנדארט.

היינט - איך זיץ נישט אזוי ביי חתונות, אבער איך הער אז די מוזיק איז ארויס פון אלע גבולים, ס'זיצן אויסגע'שורה'ט א באנדע מוזיקאנטן, מיט אזא כלי, אזא שפילער, דער מוזיקאנט מוז זיך דאך אהערשטעלן ווייל ער לאזט זיך דאך באצאלן אין אלף השישי, מוז ער דאך ווייזן וואס ער קען, שטייט ער און מאכט אלע מיני פאקסן, אלע מיני העויות און תנועות, מענטשן קומען צו די חתונה, דאס יונגווארג שטייט פארגאפט און פארגלאצט אויף די מוזיקאנטן, מ'גייט נישט טאנצן, ווייל מ'וויל קוקן די אינטרעסאנטע כלי און שפילער ווי אזוי ער זעט אויס. נישט נאר אז ס'מאכט נישט פרייליך די חתונה, נאר ס'שטערט גאר די חתונה, און באמת ס'שלעפט אראפ די חתונה, ס'מאכט דאס פראסט, ווייל די זענען דאך פראסטע מענטשן, און אז מ'צאלט אים אזויפיל געלט

קען ער דאך נישט זינגען סתם אזוי דעם ניגון וואס יעדער זינגט ביי די חתונה, מוז ער דאך זינגען עפעס אנדערש, זוכט ער אנדערע ניגונים, ס'פאר'גוי'אישט די חתונה, און ס'פארפראסטעט די חתונה.

די ליל החתונה - קדושה משולשת

באמת אז מ'טראכט אריין איבער א חתונה. ס'איז דא דריי הייליגע נעכט אין אידישן לעבן, יום כיפור איז א הייליגע נאכט, דער סדר נאכט איז א הייליגע נאכט, און שמחת תורה אויפדערנאכט איז א הייליגע נאכט. די חתונה איז כולל די דריי הייליגע נעכט, א חלק (קבלת פנים ומעמד החופה) איז דא יום כיפור - ליל יום הקדוש, די סעודה דאס איז דער סדר נאכט, נאכדעם (הריקודין) איז דא שמחת תורה. איז דאך דאס הייליג, קיינער וועט נישט זינגען יום כיפור נאך כל נדרי, צי אויף 'יעלה', וועט מען נישט זינגען עפעס א ניגון פון דעם שפילער און פון יענעם זינגער, קיינער וועט דאס נישט טוהן יום כיפור אויפדערנאכט. און די זעלבע שמחת תורה ווען מ'טאנצט מיט די ספר תורה. די חתונה נאכט איז ביי דעם חתן כלה, און ביי די עלטערן, דאס דארף צו זיין כלול פון די אלע דריי ענינים, מ'דארף דאס האלטן הויך, נעמט מען די פראסטאקעס זיי זאלן זינגען פראסטע ניגונים?! זיי שלעפן דאס אראפ, מאכן פראסט די גאנצע חתונה.

התקשרות מיטן מחבר פונעם ניגון - בקדושה ולהיפוך

כ'האב דאס אמאל געזאגט אין די ישיבה, און איך זאג עס דא. יום כיפור אזוי דער מנהג ביי אונז, ביי 'וכך היה מונה אחת ואחת' זינגט מען א ניגון, וואס פאר א ניגון זינגט מען? דער ניגון איז א ניגון פון הייליגן קדושת לוי זי"ע. מ'טראכט אריין - נישט יעדער כאפט זיך וואס דער ניגון איז, דער ניגון איז (די תנועה פון) 'לאמיר דערציילן די מעלות פון אידישע קינדער', דאס איז דער ניגון פון קדושת לוי. דאס האט דער ייטב לב איינגעפירט, אז יום כיפור ווען מ'זאגט די עבודה, דער כהן גדול האט געטון די עבודה לפני ולפנים, און ער האט געשפריצט 'אחת ואחת', די שבע הזאות, איז מען זיך מקשר מיט דעם ניגון מיטן קדושת לוי, ווי דער קדושת לוי רעכנט אויס די מעלות פון אידישע קינדער, דאס געט אריין א הייליגקייט, ווייל ס'איז מקשר מיטן קדושת לוי, ס'איז מקשר מיט די קדושה פון די ווערטער 'אום אני חומה' (שהזמר 'לאמיר דערציילן' מיוסד על פיוט זה), ס'איז מקשר מיט כלל ישראל, די הייליגקייט פון כלל ישראל, די מעלות פון אידישע קינדער. ולעומת זה, אז מ'זינגט א ניגון פון א פראסטאק פון א געמיינעם יונג, איז מען זיך מקשר מיט דעם בעל מחבר פון דעם ניגון.

ביי א חתונה ווען מ'טאנצט 'מצוה טאנץ', דער טאנצט מצוה טאנץ אויף א ניגון פון דעם צדיק, און דער טאנצט מצוה טאנץ אויפן ניגון פון דעם צדיק. פארוואס? (דוקא על ניגונים של צדיקים), ווייל ער טאנצט יעצט מצוה טאנץ, איז ער זיך מקשר, דאס איז א ניגון פון היכל הנגינה, ס'איז מקשר. און אז מ'זינגט א ניגון פון א פראסטאק, מיט וועמען איז מען זיך מקשר? מ'איז זיך מקשר מיט דעם מנוול, מיט יענעם מנוול, מיט יענעם שייגעץ, און דאס זינגט מען ביי חתונות אין די הייליגע מאמענטן ביי חתונות?!

נישט פארברענגן די יום החופה מיט שטותים און הבלים

פאר א חתונה, דער אייבערשטער העלפט א איד מאכט חתונה א קינד, אדער זאל ער זאגן תהלים, אדער זאל ער געבן צדקה, אדער זאל ער טוהן עפעס א דבר טוב. ער, דער חתן, די כלה, זאלן זיין פארנומען מיט עפעס ערנסטקייט, און אפילו אין די יום החופה אליין, קומט די אלע נארישקייטן, אין אזא הייליגע טאג ווי א יום החופה פארדרייט מען דעם קאפ מיט אזעלכע שטותים און הבלים, מ'קוקט זיך אים, מיט דעם פארברענג איך דעם יום החופה? דער יום החופה איז בלויז איין מאל אין לעבן, מיט וואס פארברענגט א חתן דעם יום החופה? מיט וואס פארברענגט די כלה איר יום החופה? מיט נארישקייטן, מיט שטותים און הבלים? דאס דארף זיין? לאמיר זיך האלטן אביסל געהויבן, לאמיר זיך פילן אביסל מיר זענען אידן מיט א תוכן, מיט א פנימיות.

אומזיסטע אויסברענגעריי נעמט אוועק די אמת'דיגע שמחה

מ'מאכט חתונה, דינגט מען - ס'הייסט א 'פארטי פלענער', איינער וואס זאל אנפירן די חתונה, יענער זוכט דאך אז מ'זאל אים באצאלן, פארשטייט זיך אז ער דארף אויפצוטון, להגדיל הטראסק, אלס גרעסער מאכן, שענער מאכן, טייערער, דאס איז דאך זיין פרנסה, לייגט ער אריין דעם קאפ אין אלע מיני שטותים.

קומט דער וואס דארף דאס צושטעלן, מ'דארף דאס, און מ'דארף יענץ, און דער מחותן דארף זיין ביי די חתונה א מענעדזשער, ער דארף יעצט מענעדזשן די אלע זאכן וואס מ'האט אים אנגעזאגט אז יעצט דארף דאס זיין. אנשטאט ער זאל הנאה האבן פון די חתונה, ס'זאל זיין א שמחה של מצוה, א אמת'דיגע שמחה, איז ער יעצט א מענעדזשער אויף דעם און אויף דעם, אלעס זאל קלאפן. טאמער קלאפט נישט עפעס - זייער אסאך מאל געלונגט נישט ווי אזוי מ'האט געוואלט - האט מען עגמת נפש, מ'גייט אהיים מיט עגמת נפש, דאס איז נישט געראטן אזוי ווי כ'האב געוואלט, די בלומען, די פיקטשער מאכער, און די אנדערע נארישקייטן, ס'איז נישט לויטן טאקט ווי מ'האט זיך פארגעשטעלט, מ'האט דאך געצאלט טייער געלט דערפאר, און ס'איז נישט אזוי ווי ס'איז, האט מען עגמת נפש, מ'איז נישט צופרידן.

לאמיר מקיים זיין 'שמחתי באומרים לי', לאמיר זען צו האבן שמחה ווען מ'האט חתונה (כשאומרים הרי את מקודשת 'לי'), א אמת'ע שמחה של מצוה, 'בית ה' נלך', מ'בויעט אויף א אידישע שטוב, זאל מען זוכה זיין צו שמחה, נישט מיט די הבלי הבלים.

התנהגות החתונה כמו בימים מקדם

אני מסתכל בראשיתן, איך קוק אן בראשיתן, ווי אזוי די חתונה איז, ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים על ידי אבות ואמהות. איך קוק אן א חתונה ווי אזוי האט מיין טאטע חתונה געמאכט, ווי אזוי האט מיין זיידע חתונה געמאכט, איך וויל אז די נאכט פון א חתונה זאל זיין אזוי ווי מיינע אבות, אזוי ווי מיינע עלטערן האבן חתונה געהאט.

מ'טראכט אריין באמת, האבן די חתונות מיט יארן צוריק אויך אזוי אויסגעזען אזוי ווי ס'זעט היינט אויס? ס'איז אויך געווען אזוי 'אפ טו דעיט' מיט אמעריקאנער משוגעת'ן אזוי ווי היינט צו טאג? און אז ס'איז היינט אזוי, ווי אזוי וועט זיין ווען די קינדער אי"ה זיי וועלן חתונה מאכן, ווי אזוי וועט זיך ריקן די דורות?

הימל-שרייענדע הוצאות ביי 'שטריימלעך'

די זעלבע איז מיט א שטריימל. איך לעב אין די ישיבה, ממילא ווייס איך וואס ס'טוט זיך אין די ישיבות. ס'איז דא 'אגענטן' פון די שטריימל סוחרים, און די געבן פאר יעדן 'אגענט' קאמישען, 'דו פארשאף מיר נאך א קונה און נאך א חתן' (ומקבל שכרו). דער בחור גייט ארום און זאגט נישט אויס אז ער איז אן 'אגענט', ער פארציילט נישט, נישט

אזוי ווי א אינשורענס עידזשענט קומט כאטש אריין און ער זאגט דעם אמת 'איך בין א אינשורענס עידזשענט', און ער לייגט אראפ, איך בין פון די און די קאמפעני. ס'גייט נישט אזוי. ער קומט אזוי אריין ווי א גוטער חבר, 'וואס טוט זיך', 'ביי וועמען נעמסטו א שטריימל', 'ביי דעם?', 'נע, ס'איז נישט כדאי! פאר נאך פינף הונדערט דאלער, פאר נאך זיבן הונדערט דאלער, מאך עס שענער. דו ווייסט ווי טייערער די שטריימל אלס שענער איז עס, ס'האט דאך א קרוין, און דאס האט אזוי, און דאס האט אזוי און אזוי', ער רייצט אויף דעם חתן פאר די חתונה, 'גייסט דאך יעצט חתונה האבן, ס'פאסט נישט, וועסט האבן אן אויפרוף און א חתונה וויאזוי וועסטו אויסזען?'... און אזוי רייצט מען אויף דעם חתן, און דער חתן גייט אהיים און ווינט אפ דעם טאטן דעם קאפ, 'יעדער האט', 'אלע מיינע חברים האבן', דאס איז גורם, ס'איז דא עלטערן וואס קענען זיך ערלויבן, און ס'איז דא עלטערן וואס קענען זיך נישט ערלויבן, ער זיצט דארט אין ישיבה אויפן זעלבן טיש, ביים זעלבן טיש שמועסט מען איבער די שטריימלעך מיט די מוזיקאנטן מיט די אלע זאכן, און ווערט איבערגעשמועסט, איינער רייצט אויף דעם צווייטן, איין טאטע קען יא, און איין טאטע קען נישט, אבער ער מוז דאך אויפרייצן. איינער איז טאקע אן עושר, איינער איז נאר א 'כמו-עושר', א געמאכטער עושר, אבער ער מוז זיך שוין אהערשטעלן, נו איינער רייסט זיך איבער דעם צווייטן, ס'איז גורם קנאה, שנאה, צווישן איין בחור, צווישן איין חתן מיטן צווייטן חתן, און עין הרע אויך.

”וואספארא חינוך איז דאס, מ'איז מחנך די קינדער אז אלעס וואס מ'זעט ביי יענעם, אלעס דארף מען האבן, ווייל יענער האט - דארף איך אויך האבן

אפשטעלן דעם חתונה 'סטאנדארט'

ממילא קומט אויס, אז די נגידים הייבן אויף דעם 'סטענדערט'. די נגידים קענען זיך טאקע ערלויבן, אבער דער צווייטער מוז זיך אויך אויפהייבן, דער דריטער מוז זיך אויך אויפהייבן, 'יעדער הייבט זיך אויף', און דער ארימאן היינט מוז היינט צושטעלן א חתונה ווי א נגיד מיט צוואנציג דרייסיג יאר צוריק.

ווייל איך בעטן פון די אלע בעל בית'ישע אידן וואס זיי קענען זיך ערלויבן, איך פארשטיי, א טאטע וויל געבן פאר זיין קינד. בעט איך אייך, ווילסט געבן פאר דיין קינד, לאז דאס פאר א יאר נאך די חתונה, צום ערשטן שמחה, אדער צום יאר, אדער אפילו דעם ערשטן יו"ט נאך ווען ער איז שוין א יונגערמאן. ווען ער איז שוין א יונגערמאן איז ער שוין פאר זיך אליינס, איז ער שוין עקסטער, ער איז שוין ארויס פון כולל, ארויס פון ישיבה, ארויס פון די מסגרת, ער איז שוין א יחיד פאר זיך, 'יעדער טאטע וואס ער קען געבן זאל געבן, דער אייבערשטער זאל העלפן ער זאל האבן די מעגליכקייט צו געבן, און איך ווינטש יעדן טאטע זאל וועלן געבן פאר זיינע קינדער, טאטעס ווילן געבן פאר קינדער, ס'מוז אבער נישט זיין צו די חתונה, ס'קען זיין א יאר נאך די חתונה, גארנישט וועט נישט שפעטיגן, ווער ס'איז א טאטע וואס וויל געבן פאר זיין קינד, זאל אלעס געבן דעמאלטס. דעמאלטס איז שוין נישטא די רייץ, קיינער ווייסט נישט וואספארא מתנות מ'קויפט פאר קינדער, דאס איז שטוב זאכן, קיינער ווייסט נישט, דאס מאכט נישט איינער פארן צווייטן. ביי די חתונה וואו יעדער קומט, און יעדער זעט, יעדער האלט מיט, דאס רייצט אויף איינער דעם צווייטן.

און נאכדעם, וואספארא חינוך איז דאס, מ'איז מחנך די קינדער אז אלעס וואס מ'זעט ביי יענעם, אלעס דארף מען האבן, ווייל יענער האט - דארף איך אויך האבן. און איך דארף נאך 'אריבערגיין' יענעם, ווייל איך דארף ווייזן אז איך האב נאך שענער.

מ'קויפט זיך עגמת נפש פאר טייער געלט

א ארימאן געווענדליך האט דאגות ביי די חתונה, ער דארף דאך גיין בארגן, ער דארף גיין באצאלן, ער דארף גיין אהער, ער דארף גיין אהין, א בעל בית'ישער איד, צי א נגיד'ישער איד, דער אייבערשטער האט אים געהאלפן אז ער האט מן המוכן, ס'קומט אים אן גרינג - דער אייבערשטער זאל אים העלפן ס'זאל אים כל ימיו אזוי גוט גיין - לכאורה וואלט ער דאך געדארפט זיין רואיג פאר א חתונה, ער דארף נישט גיין אין די גמ"ח, מאכט דער אייבערשטער אזוי אז ער ווערט פאר'דאגה'ט מיט שטותים און הבלים, סיי פאר די חתונה, סיי אינמיטן די חתונה.

ווילאנג דארף א חתונה דויערן? ווען דארף זיך א חתונה ענדיגן? מענטשן רעדן זיך איין אז א חתונה ווי לענגער ס'געדויערט, אלס א שענערע חתונה, אלס וועט מען דאס מער געדענקען, אלס בעסער אזוי. אפשר ביי די וואס זיי פירן אן די חתונה, מ'באצאלט זיי, מוזן זיי דאך אהערשטעלן אז זיי מוזן עפעס אהערגעבן (ביי זיי איז בעסער ווי שפעטער ס'ענדיגט זיך).

ס'איז געווארן א מאדע, מ'מאכט פיקטשערס. מ'פארשטייט ס'איז דא בילדער ביי א חתונה. איך בין נישט אויסגעטוהן פון די וועלט, איך פארשטיי מענטשן. איינער האט א ביליגערן פאטאגראפיסט, איינער אביסל א טייערער, איך פארשטיי די אלע זאכן. איך מוז אבער ארויסזאגן מיטן מויל, ס'איז נישט אפשר אזוי שיין צו רעדן דערפון. מ'מאכט א בילד ביי א חתונה, מ'שטעלט אויס די גאנצע משפחה איש ואשתו, מ'שטעלט זיך אהער, ס'ברענגט נישט קיין גוטע תוצאות. מ'שטייט מיט די ברודערס, די שוועסטער, אנשים ונשים, ס'ברענגט מחלוקת, עגמת נפש איינער אויפן צווייטן, איך דארף אייך נישט צו זאגן, ווייל איך מיין אז איר ווייסט דאס בעסער פון מיר ווי אזוי ס'ברענגט קנאה און שנאה אין די אייגענע משפחה, צווישן די געשוויסטער, איינער קען זיך מער ערלויבן מיט די מלבושים, איינער קען זיך נישט ערלויבן. קומט אויס, מ'צאלט געלט און מ'קויפט זיך עגמת נפש, פאר טייער געלט קויפט מען עגמת נפש!

דער אייבערשטער העלפט אז מ'מאכט א שמחה, מ'זאל זיך פרייען ביי די שמחה, מ'זאל הנאה האבן פון די אייגענע שמחה, מ'זאל נישט זיין משועבד צו די שטותים און הבלים, דער אייבערשטער זאל העלפן ער זאל געבן א פריילעך הארץ צו די שמחה, ס'זאל זיין א שמחה של מצוה, א אמת'דיגע שמחה.

מ'דארף האבן מוזיקאנטן ביי די חתונה, איז ווידער אזוי. די מוזיקאנטן, איינער נעמט איין שפילער, און דער צווייטער נעמט שוין דריי. יענער האט דריי, קען איך שוין נישט זיין אזוי ווי ער, ער נעמט דריי מוז איך האבן פינף, און אז דער האט פינף, גיי איך האבן זיבן, און אזוי גייט עס ווייטער, איינער זוכט אלס איבער צושטייגן דעם צווייטן.

"איך דארף נישט" די הבלים צו די חתונה!

איך וויל זאגן א מעשה - א אמת'ע מעשה וואס איז שטארק נוצבאר אין לעבן, פון טאטן ז"ל האט איך דאס געהערט פארציילן. אז דער שינאווער רב ז"ל איז אמאל געקומען קיין סיגעט, ער איז געווען אויף שבת - ער פלעגט צו קומען קיין סיגעט מערערע מאל, איז ער איינגעשטאנען ביי די כהנא'שע זיי זענען געווען נגידים, דארט איז געווען זיין אכסניא, איז געווען סיגעט א איד רבי נפתלי האלפערט, ער איז געווען אן עושר, האט ער געוואלט אז דער שינאווער רב זאל קומען צו אים אויף א פרישטאג - מ'האט דאס גערופן א 'אנבייס', אזוי איז געווען די שפראך אינדערהיים - אז נאכן דאווענען זאל שינאווער רב קומען צו אים אויף א פרישטאג, ער איז געווען בעל בתישער איד, איז ער צוגעגאנגען צום שינאווער רב און האט געבעטן אז דער רבי זאל קומען צו אים אין שטוב אריין.

דער שינאווער רב האט נישט געהאט קיין חשק דערצו. וואס איז די סיבה פארוואס ער האט נישט געוואלט גיין? דער ר' נפתלי איז געווען א אמת'ער חסיד'ישער איד, און ער האט אזוי געבעטן דעם שינאווער רב. דער שינאווער רב האט געהאט מיט זיך א קינד, דער ציעשנוב'ער רב איז געווען א אינגל, ער איז שוין געווען א חתן ביים בעלזער רב, רבי 'יהושע'לע, און דער רבי נפתלי איז געווען א בעלזער חסיד אויך, זאגט אים דער שינאווער רב, "ווייסטו וואס, מאך (דעם פרישטאג) פאר מיין זון, ס'איז אזוי ווי איך וואלט ווען געגאנגען".

נו, ער זעט אז דער רבי האט נישט געוואלט קומען, זאגט ער גוט, ער וועט מאכן פארן זון. ער האט גענומען דעם אינגל - ער איז געווען א אינגל, נאך נישט געווען בר מצוה, און ער נעמט אים צו זיך אהיים מיטן פיאקער, מ'איז אהיימגעפארן מיטן פיאקער, ער האט אים אראפגעזעצט ביים טיש און ער האט אים געמאכט א שיינע סעודה. נאכדעם וואס ער האט געענדיגט די סעודה, זאגט ער אים, "איך וויל דו זאלסט געדענקן אז דו ביסט געווען ביי מיר אין שטוב, איך וויל דיר געבן א מתנה". ער קוקט אים אזוי אן, ווייזט ער אים, ער האט געהאט א זילבער שענקל - דאהי רופט מען עס א 'טשיינע קלאזעט' - דארט איז

געווען זילבערנע שטיקלעך, בעכערלעך, גרעסערע און קלענערע, ער זאגט אים, "איך וויל דיר געבן א מתנה א בעכער", ער נעמט אים ארויס א בעכער, און זאגט אים "נא דיר א בעכער".

זאגט דער ציעשנובער רב: "איך דארף נישט"! זאגט ער אים, "קוק אזא שיינעם בעכער", אבער ער זאגט "איך דארף נישט"!

גייט ער צו, און ער נעמט אים ארויס א שענערע בעכער, און ער זאגט אים, "נא דיר, האסטו די בעכער, נאך א שענערע בעכער", אבער ער זאגט "איך דארף נישט".

ער בעט אים איינמאל, צוויי מאל, "נעם, איך געב דיר א מתנה" - "איך דארף נישט!". שוין איז נישט, וואס זאל מען טוהן.

ער האט געענדיגט די סעודה, טראגט ער אים צוריק צו די אכסני'א צום שינאווער רב, און ער זאגט פארן שינאווער רב, "איך האב אים געגעבן א סעודה", און ער זאגט, "דעם רבי'נס זון איז א בטלן". פרעגט דער שינאווער רב, "פארוואס איז ער א בטלן?", פארציילט ער, "איך האב אים געוואלט געבן א מתנה, א שיינע מתנה, און ער האט נישט געוואלט נעמען, ער איז א בטלן". פרעגט דער שינאווער רב זיין קינד, "פארוואס האסטו נישט געוואלט נעמען?", זאגט ער "טאטע איך דארף נישט", דרייט ער זיך אויס, "ער איז נישט קיין בטלן, ער איז גערעכט, ער דארף נישט"!

מורי ורבותי, וואס דארף מיר אונז צו זאגן, אונז דארף מיר צו וויסן, נישט פשט אז מיר גייען מאכן 'תקנות', מ'גייט פארשווערן, אונז דארף מיר וויסן "איך דארף נישט"! ס'איז נישט די טייטש אז מ'וויל דא צונעמען פון מענטשן די הנאה פון די זאכן, ניין, אונז דארף מיר צו וויסן "איך דארף דאס טאקע נישט"! ס'איז נישט קיין שום באגרעניצונג, מ'וויל נישט קיינעם באגרעניצן. נאר מ'זאל פילן, איך מאך חתונה און איך דארף נישט די אלע שטותים! איך דארף נישט די אלע הבלים!

יסוד אין חינוך הדורות: "איך דארף נישט"!

אני מסתכל בראשיתן, ווי רש"י זאגט, על ידי אבות ואמהות, א חינוך כשר וטהור וואס מ'דארף מחנך זיין קינדער, מ'דארף מחנך זיין קינדער טאקע דאס, 'איך דארף נישט', דאס אליינס ווען מ'מאכט חתונה א קינד, מ'דארף דאס נאך מחנך זיין אפילו ווען זיי האבן שוין חתונה, דאס אליינס צו וויסן 'איך דארף נישט', דאס דארפן די עלטערן אויסלערנען, נישט פארקערט, 'וואס נאך דארפסטו', 'וואס נאך קען איך', נאר אויסלערנען און מחנך זיין די קינדער, אלעס וואס די חברים צי די חבר'טעס האבן, אלעס דארף איך האבן? און נאך אריבערגיין!

צוריקברענגען דעם אמאליגן גלאנץ צו א חתונה - נישט מאכן פון די חופה א קאנצערט

אני מסתכל בראשיתן, איך קוק צוריק ווי אזוי ס'איז געווען א חתונה אמאל, ווי אזוי ס'איז געווען פון זקנים וזקנות, די דורות שעברו. ס'איז געווען מלא רגש, ס'איז געווען מלא רגש ווען מ'האט חתונה געמאכט א קינד, און א שמחה אמיתית א הייליגע שמחה.

כ'האב געהערט ווי דער טאטע ז"ל האט אמאל נאכגעזאגט פון דברי חיים, דער צאנזער זיידע ז"ל האט אמאל געזאגט, "ווען אונז זענען געווען אינגעלייט זענען מיר געשטאנען ביי א חופה, איז געווען אזא מין יראה ביי די חופה, אז מ'האט זיך נישט געטרויט אויפצוהייבן די אויגן פאר פחד ביי א חופה, אזא מין יראה איז געווען", אזוי האט ער געזאגט.

היינט מאכט מען פון יעדע זאך א שפיל. מ'שטעלט ארויף דעם בעל מנגן פלוני, וואס איז מפורסם, ער זאל זינגען דאס, ער זאל זינגען דאס, מ'מאכט פון די חופה א קאנצערט, פון די חתונה מאכט מען א קאנצערט, דער זאל אויפשטיין. און אז מ'שטעלט זיך אזוי אויס, ווי אזוי וועט אויסזעהן א חתונה אין צוואנציג יאר ארום, און ווי אזוי וועלן די קינדער חתונה מאכן, זיי וועלן נאך מוסיף זיין נאך מער ווי אזוי ס'זאל דעמאלטס זיין.

מה דעלך סני לחברך לא תעביד...

ווען זאל זיך ענדיגן א חתונה, ס'איז דא וואס רעדן זיך איין א חתונה? א פרייליכע חתונה איז ווען ס'ענדיגט זיך כאור הבוקר, דאס הייסט א לעבעדיגע חתונה. ס'איז א טעות גדול, אלע געסט וואס זיי קומען צו די חתונה, די ברודערס און די שוואגערס, די נאנטע קרובים, ווילן אהיימגיין צייטלעך, ווייל זיי האבן דעם אנדערן טאג א טאג. זאל זיך יעדער דערמאנען, ווען ער איז א גאסט צו זיין ברודערס חתונה, ווען וויל ער אהיימגיין?... און ווען ער וויל זיין ברודער זאל אהיימגיין פון זיין חתונה. ער איז דער זעלבער קרוב פאר זיין ברודער, ווי זיין ברודער איז צו אים... און ווען ער מאכט חתונה פארשטייט ער אז ס'דארף אוועקגיין עד אור הבוקר, פארוואס, פארוואס זאל מען נישט ענדיגן א חתונה צייטליך? יעדער זאל זיין גליקלעך, אלע געסט זענען צופרידן, די עלטערן זענען צופרידן, חתן כלה זענען אויך צופרידן.

דער 'צירקוס' ביים מצוה טאנץ

'מצוה טאנץ' איז אן ענין קדוש מאוד מאוד. צדיקים קדושים וטהורים האבן אראפגעלייגט כוחות אין מצוה טאנץ, אבער אלעס אז מ'האלט דאס הייליג, אז מ'האלט דאס פאר א הייליגע טאנץ. מ'האט פון דעם אויך געמאכט א משחק ילדים, יעדער יונגערמאן, ברודער, שוואגער, אפילו א בחור, און אפילו א קינד, א אינגל, שטעלט מען אויף טאנצן מצוה טאנץ. ס'איז אמאל אזוי געווען? ביי די זיידעס איז דאס אויך אזוי געווען? מ'זאל וויסן קלאר, מצוה טאנץ איז געמאכט געווארן פאר די זיידעס, פאר אן איש נכבד מאד, אז מ'האט א קרוב, ס'איז דא משפחות, אפילו מ'האט נישט די זיידע, איינער האט א פעטער, איינער האט א איש נכבד מאוד, אן עלטערער איד, א נשוא פנים, איז מען מכבד מיט א מצוה טאנץ, די עלטערן פון דעם קינד פארשטייט זיך איז מען מכבד מיט א מצוה טאנץ, אבער יונגעלייט? אפילו קרובים, ברודערס און שוואגערס, יעדער מוז טאנצן מצוה טאנץ? ווער זאגט דאס? מ'שטעלט נאך אויף בחורים און קינדער, איך זאג אייך ס'איז א גועל נפש, מ'שטעלט א בחור טאנצן מצוה טאנץ? איר טראכט אריין וואו מ'האלט?!

איך האב אויך ב"ה חתונה געמאכט די לעצטע צוויי וואכן, ב"ה געלויבט דעם הייליגן באשעפער, צוויי אייניקלעך, איך האב געזען, ס'האט זיך אביסל פארברייטערט מער ווי מ'האט געוואלט, איך האב געהייסן, איך וויל מ'זאל דאס אויך מצמצם זיין.

העלפן די קינדער - נישט אויפן חשבון פון טייערע חתונות

מ'דארף שטיין על המשמר צו מאכן 'תקנות' און גדרים אין די אלע ענינים, פארדעם זאג איך 'אני מסתכל בראשיתן', איך רעד יעצט צו ראשי אבות, ראשי משפחות, ראשי עם, נגידים נכבדים וואס זיי האבן א פנים אין די קהילה, מ'רעכנט זיך מיט זייער ווארט, מ'רעכנט זיך מיט זייערע מעשים, מ'קוקט זיי אן ווי אזוי זיי טוען, און אנדערע טוען דאס נאך. עטץ דארפסט אהערשטעלן א דוגמא וויאזוי א נגיד'ישער איד מאכט חתונה, העכער פון אלע שטותים און די הבלים, א הייליגע חתונה, א ריינע חתונה, א ערליכע חתונה, א אפגעהיטענע חתונה, און א פרייליכע חתונה.

דער אייבערשטער זאל העלפן יעדער זאל דאס קענען באצאלן אן א דאגות, ס'זאל אנקומען גרינג, מ'וויל עפעס געבן פאר די קינדער אדרבה, איך הייס נישט מקמץ זיין, דער אייבערשטער האט געבענטשט מ'קען געבן זאל מען געבן פאר די קינדער, קויפטס א דירה, העלפטס צאלן דירה געלט, מ'קען געבן א 'דאון פעימענט', א גוטער טאטע קען ארויסהעלפן קינדער, מ'געט א דאון פעימענט פאר א דירה, מ'העלפט צאלן א 'מארגעטש', איך פארשטיי ווי אזוי א גוטער טאטע קען העלפן קינדער, אבער נישט אויסגעבן געלט פאר סתם, אויספלענטערן געלט פאר גארנישט.

זיך אהערשטעלן 'בעל בית'יש מיט שכל'!

איך וויל מחזק זיין די 'קרן מלמדים', וואס מ'האט פריער דערמאנט, א צדקה חשובה מאוד. אבער איך וויל אייך זאגן, עטס דארפטסט זען אהערצושטעלן, מ'זאל וויסן אז בעל בית'ישע אידן שטעלן זיך אהער "בעל בית'יש אבער מיט שכל"! מ'פארלירט נישט דעם דעת, מ'פארלירט נישט דעם שכל ווען מ'מאכט חתונה, מ'ווערט נישט פאר'שיכור'ט און פאר'כישופ'ט פון די גאס, פון די 'הו הא' וואס די גאס פארלאנגט וואס מ'דארף אלס האבן, מ'דארף טוהן פעולות לטובה זיך צו האלטן.

זאל דער אייבערשטער העלפן, עטס זאלטס אלע געבענטשט ווערן מיט געלט, יוסף ה' עליכם ככה, דער אייבערשטער זאל העלפן מ'זאל ווערן גבירים אדירים, דער אייבערשטער זאל העלפן, מ'דארף דאנקען דעם באשעפער אויפן עבר, און בעטן אויפן הוה און אויפן עתיד, יוסף ה' עליכם אלף פעמים ככה, דער אייבערשטער זאל ענק געבן געזונט מיט אלעם גוטן, און זיך צוגעוויינען צו דעם וויסן 'איך דארף נישט', דאס זאל מען חזר'ן באמת, 'איך דארף נישט', עשירים מקמצין פון די הוצאות יתירות, וויסן 'איך שעם מיך נישט צו זיין פון די עשירים מקמצים אויף די אומזיסטע הוצאות', איך וועל ענדערש געבן דאס געלט אויף גוטע צוועקן, און נישט פאר נארישקייטן, נאר אלעס בהשכל ובדעת, זכות הרבים און טובת הציבור וועט זיין לזכותכם.

*

זאל דער אייבערשטער העלפן, ס'זאל נתרבה ווערן שמחות בבתי ישראל, מיט שמחה רבה, דער אייבערשטער זאל העלפן, ס'זאל זיין אן צער און עגמת נפש, נאר מיט געזונט און מיט הרחבת הדעת, מיר זאלן אלע זוכה זיין צו נחת דקדושה פון אלע קינדער און די אייניקלעך כל הימים, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, בריות גופא ונהורא מעליא, און שמחה אמיתית ביי חתונות פון אידישע קינדער, ביז דער אייבערשטער וועט העלפן מיר וועלן זוכה זיין מקבל זיין פני משיח צדקינו, במהרה בימינו אמן.

מען קען הערן די פולע רעקארדירונג פון די 'שבע ברכות' אויף די חתונה תקנות טעלעפאן-ליין 718-682-2017